

Taktika výslechu dítěte z pohledu kriminalistiky a forenzní praxe

Tactics of child interrogation from the perspective of criminology and forensic practice

JIŘÍ STRAUS,¹ ŠÁRKA KSANDROVÁ²

Abstrakt

Výslech dítěte v trestním řízení představuje specifickou kriminalistickou metodu s důrazem na psychologické, etické i právní aspekty. Děti jsou často oběťmi citlivých trestných činů, a proto je nutné přistupovat k jejich výslechu s maximální empatií, odborností a respektováním jejich zvláštností, jako je sugestibilita, emoční labilita či sklon k fantazii. Důležitá je příprava vyslychajícího, volba vhodné taktiky a prostředí, včetně využití specializovaných výslechových místností a demonstračních pomůcek. Výslech by měl být proveden co nejdříve, ideálně jednorázově, za přítomnosti kvalifikovaných odborníků. Klíčovým cílem je získání věrohodné výpovědi bez další traumatizace dítěte. Text se zaměřuje na doporučené taktiky a praktické aspekty správného vedení výslechu dítěte v různých rolích – jako svědka, poškozeného i pachatele.

Klíčová slova

výslech dítěte, kriminalistická taktika, dětská oběť, sugesce, specializovaná výslechová místnost, demonstrační pomůcky

Abstract

The interrogation of a child in criminal proceedings represents a specific forensic method requiring attention to psychological, ethical, and legal aspects. Children are often victims of sensitive crimes, which demands a highly empathetic and professional approach, taking into account their characteristics such as suggestibility, emotional instability, and vivid imagination. Proper preparation of the interviewer, the choice of appropriate tactics and setting – including the use of specialized interview rooms and demonstrative aids – is essential. The interview should be conducted as soon as possible, ideally only once, and in the presence of qualified professionals. The main objective is to obtain a credible testimony without causing further trauma to the child. This text focuses on recommended strategies and practical aspects of conducting child interviews in various roles – as a witness, victim, or offender.

Key words

child interview, forensic tactics, child victim, suggestibility, specialized interview room, demonstrative aids

¹ prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc. Vysoká škola finanční a správní Praha

² Mgr. Šárka Ksandrová, poručík, Obvodní ředitelství policie Praha I, odbor obecné kriminality

Úvod

Výslech je jednou z nejstarších kriminalistických metod a zároveň procesním vyšetřovacím úkonem v trestním řízení, jehož zásady a dokumentace jsou upraveny trestním řádem. Slouží k získání výpovědi jako klíčového důkazního prostředku, přičemž se pracuje s paměťovými stopami vyslýchané osoby za dodržení jejích práv.³

Jde o komplexní proces zahrnující kriminalistické, trestně procesní, psychologické a etické aspekty. Oproti jiným důkazům je výpověď obtížnější na získání i vyhodnocení. Kvalifikovaný výslech vyžaduje znalosti trestního práva, kriminalistiky a psychologie.

Metodou získávání výpovědi v kriminalistické praktické činnosti je výslech, který na základě výše uvedených skutečností můžeme definovat jako metodu kriminalistické praxe, kterou se na základě zákona získávají formou výpovědi, kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslýchaných osob, za přísného respektování a dodržení práv i povinností daných zákonem vyslýchanému i vyslýchajícímu.⁴

Obecnou úlohou výslechu není např. doznání obviněného, nebo jeho usvědčení, ale získání úplné a pravdivé⁵ výpovědi (*vysvětlení*) v zájmu zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, pro potřeby trestního řízení nebo plnění dalších úloh Policie ČR.

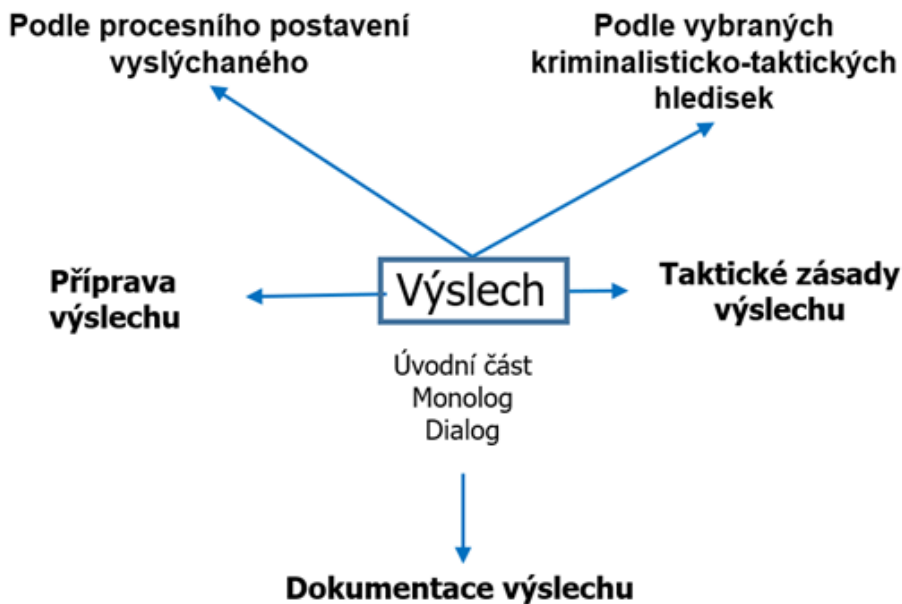
Cílem výslechu je získání úplné a věrohodné výpovědi, která přispívá k objasnění skutkového stavu.⁶ Proces podléhá přísné právní regulaci s ohledem na ochranu lidských práv a svobod. Úspěšnost výslechu ovlivňuje prostředí, taktika, atmosféra a způsob jeho vedení. Klíčovou roli hraje vyslýchající, jehož znalosti a zkušenosti jsou zásadní pro efektivní získání pravdivých informací. Obecné schéma výslechu je možné znázornit následovně podle obr. 1.

3 GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 180 s. ISBN 80-246-1293-3.

4 KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 323 s. ISBN 978-80-7380-859-4.

5 Pozn.: Pravdivou výpověď rozumíme výpověď, v níž uvedená kriminalisticky a právně významná fakta odpovídají objektivní realitě.

6 KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 57 s. ISBN 978-80-7380-859-4.

Obr. 1: Schéma výslechu (zdroj Straus 2025)

Výslech dítěte

V trestním právu se pojem „dítě“ uvádí v trestním zákoníku, kde je pojem dítě v samostatném ustanovení a toto ustanovení uvádí, že „*dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak*“.⁷ Ale za své činy je odpovědné již dítě, které dovršilo patnáctý rok svého věku, jelikož v trestním zákoníku je uvedeno „*kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný*“.⁸

Při výslechu dítěte se může policista setkat s různými překážkami, které musí překonávat. Proto policista musí přistupovat při jeho výslechu jinak než k dospělému jedinci. Zejména si dát pozor na dětskou sugestibilitu. Tím policisté čelí náročnější výzvě a musí se s těmito obtížemi vyrovnat. Těmto překážkám se dá předejít a to řádným proškolením policistů, kteří provádějí výslechy dětí či mladistvých osob. Většina policistů vnímá výslech dětí jako náročnější než výslech dospělých osob. Tato skutečnost je podpořena tím, že výslech dětí či mladistvých osob vyžaduje vyšší psychické nároky na policistu a je náročnější při přípravě na něj.⁹

Názory na způsobilost dětí podat úplnou a pravdivou výpověď byly do počátku 20. století skeptické. V té době se rozvíjela forenzní psychologie a vznikala psychologie výpovědi.

7 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ustanovení § 126.

8 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ustanovení § 25.

9 KSANDROVÁ Š. *Taktika výslechu dítěte*. Diplomová práce (vedoucí Jiří Straus), VŠFS, Praha 2024.

Pochybovalo se zejména o tom, zda je dítě schopno vypovídat ve shodě s realitou a razil se názor, že výpověď dítěte je zpravidla nepřesná a zatížená množstvím chyb. Platilo v té době pravidlo, že u dětí je přirozená tendence si realitu dotvářet podle fantazijních představ a tyto představované situace pak následně vydávat za vlastní tak, jak to děti činí při hře. Až následný vývoj a výzkumy psychologů, ale i výsledková praxe, přinesly zásadní změnu v nahlížení na výslechy dětí. Zjistilo se, že děti jsou běžně, nikoli výjimečně nebo zřídka, způsobilé poskytnout věrohodnou výpověď. Některé psychologické výzkumy dokonce ukazují na to, že za příznivých podmínek mohou být děti školního věku schopny lepších paměťových výkonů než např. vysokoškoláci (postřehnou drobné detaily např. při popisu osob).¹⁰

Především v případech zneužívání bývají jedinými svědci právě děti v roli oběti trestného činu. Tyto dětské oběti mívají z výslechů strach, jelikož jim pachatel téměř vždy vyhrožuje, že se jim něco stane, když se někomu svěří. Proto výslech dětí vyžaduje specifický přístup vyslýchajícího, aby dítě nemuselo projít traumatizující zkušeností s výslechem. V běžné právní praxi také dochází k tomu, že se dítěti nedůvěřuje a často je obviňováno ze lži. Avšak i když je trestní stíhání úspěšné, dítě si z něj odnáší traumatický zážitek. Nejenže se musí k činu stále vracet a vyprávět ho pořád dokola, ale dalším důsledkem je, že má rozbitou rodinu (většina případů zneužívání je v rodině). Podmínky pro výslechy dětí se začaly rapidně měnit již před 15 lety, ale v posledních letech dochází ke zlepšení podmínek pro dětské svědky, jelikož jejich výpověď může být nahrávána. Poté dítě již není nuceno k soudu vůbec chodit nebo je výslech prováděn pomocí živého videokonferenčního spojení (dítě se tak nesetká s pachatelem). Proto se dítě nemusí při výslechu obávat, co vypoví, a může hovořit zcela otevřeně. Osoby obviněné z jejich zneužívání, totiž takové obvinění odmítají a tvrdí, že si děti vymýšlejí, aby dospělé dostaly do potíží. Avšak z výzkumů se ukázalo, že případy, kdy si děti sexuální obtěžování vymyslí, jsou velmi vzácné. Také každý zkušený dětský psycholog obvykle dokáže v příběhu dítěte najít známky toho, že si dítě vše vymyslelo.¹¹

Proto je výslech dětí je velice složitý a náročný proces, jelikož se děti obvykle stávají oběťmi sexuálních útoků nebo týrání ze strany dospělých osob. To platí zejména tehdy, jde-li o pachatele některého z členů užší rodiny (především otčím, strýc, otec nebo dědeček). Správná volba taktiky výslechu dětí velmi závisí na zkušenostech vyšetřovatele a jeho schopnostech adekvátně odhadnout osobnost dítěte a jeho aktuální psychický stav. Tudíž výslech musí provádět zkušený vyšetřovatel, který je na tuto problematiku specializován.¹²

Vyšetřovatel před výslechem dítěte by se měl pečlivě připravit, aby se vyhnul nevhodným a sugestivním otázkám. Nikde není prokázáno, že úspěšnost výslechu dítěte závisí na pohlaví vyšetřovatele, ale obecně platí pravidlo, že dítě má větší strach z toho pohlaví, kterým bylo zneužito či týráno. V literatuře se často objevuje názor, že výslech dítěte má

10 ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha: EUROUNION, 1998. 205-206 s. ISBN 80-85858-70-3.

11 HAYES, N. *Aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2003. 104-106 s. ISBN 80-7178-807-4.

12 NETÍK, K., NETÍKOVÁ, D., HÁJEK, S. *Psychologie v právu. Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, 13-14 s. ISBN 80-7179-177-6.

být prováděn jen jednou jako tzv. „neodkladný a neopakovatelný úkon“, kdy při tomto výslechu musí být přítomen soudce (prokazuje jeho zákonnost).¹³

Vyšetřovatel před výslechem dítěte by se měl pečlivě připravit, aby se vyhnul nevhodným a sugestivním otázkám. Nikde není prokázáno, že úspěšnost výslechu dítěte závisí na pohlaví vyšetřovatele, ale obecně platí pravidlo, že dítě má větší strach z toho pohlaví, kterým bylo zneužito či týráno. Kriminalistická literatura uvádí, že výslech dítěte má být prováděn jen jednou jako tzv. „neodkladný a neopakovatelný úkon“, kdy při tomto výslechu musí být přítomen soudce (prokazuje jeho zákonnost).¹⁴

I když je nutné provádět výslech dítěte po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat, přesto může být osoba mladší 18 let vyslechnuta opakovaně jen v nutných případech.¹⁵ Pokud už výslech z nějakých důvodů musí být opakován, měla by ho vést ta stejná osoba, která vedla první výslech (nebrání-li tomu důležité důvody).¹⁶ Toto pravidlo bude použitelné, jen pokud půjde o výslech před stejným orgánem.¹⁷

Ustálená praxe a metodické doporučení říká, že neopakovatelný úkon by měl být prováděn jen v případech neznámých pachatelů. Pokud tomu tak není, je budoucí obviněný krácen na právech, jelikož nemůže prostřednictvím svého advokáta pokládat doplňující dotazy. Výslech dítěte je možné opakovat jen v odůvodněných případech, například když je zadán znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství na posouzení zranění dítěte a dlouhá doba na zpracování posudku by mohla způsobit zapomenutí důležitých informací v paměti dítěte.

Mezi zvláštnosti při výslechu dětí patří jejich jiná psychická odolnost než u dospělých jedinců. Mají schopnost vnímat vnější stránku jevů jinak než dospělý jedinec, střídá se jejich nálada, jsou emočně labilní a vznětliví, snaží se docílit něčeho neobyčejného a mají také sklon k fantazii. Proto trestní řád předpokládá přibrání dalších osob při výslechu dětí. Jedná se především o přibrání pedagoga nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže. Tato osoba dohlíží na to, aby výslech byl správně veden ve vztahu k jeho stupni duševního vývoje dítěte a nebyl ohrožen jeho mravní vývoj. Dále k výslechu můžou být přizváni rodiče, přispěje-li to psychické pohodě dítěte a může to přispět k správnému provedení výslechu, přičemž takový závěr by měl orgán činný v trestním řízení opírat o vyjádření obligatorně přibraného odborníka. Ale v mnohých případech se může přítomnost rodiče projevit negativně. Mohou v určitém směru ovlivnit dítě před výslechem i v jeho průběhu. Dítě také může mít strach, stud či zaujatost vůči rodičům přítomným u výslechu. Z tohoto důvodu je potřeba posuzovat přítomnost rodičů

13 GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 199-200 s. ISBN 80-246-1293-3.

14 GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 199-200 s. ISBN 80-246-1293-3.

15 ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád*, 7. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0.

16 § 20 odst. 3 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a § 102 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

17 GRÍVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Oběti trestných činů*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 126.

u výsledku individuálně.¹⁸ Jedním z důvodů nepřítomnosti rodičů u výsledku dítěte je, že v dané věci mohou vypovídat jako svědci.

Při kontaktu s dítětem by s ním měl vyslyšající v první řadě navázat kontakt, měl by být k němu přátelský, ne odměřený, protože hodně dětí dokáže vycítit, jak se vyslyšající k němu chová a podle toho reaguje. Proto veškerá prvotní snaha vyslyšajícího se tedy musí upírat k tomu, aby si dítě získal na svou stranu. Což poté předpokládá to, že dítě bude chtít ve věci vypovídat.¹⁹

Před započatím výsledku je nutné dítě poučit vzhledem k jeho věku. Je potřebné mu celou situaci vysvětlit, říci mu, jaká má práva a povinnosti. Je potřebné to dítěti sdělit tak, aby tomu opravdu porozumělo. Musí vědět, že pokud by vypovíдалo proti svému příbuznému nebo proti sobě, má právo svou výpověď odmítnout. Ale na druhé straně je nutné mu vysvětlit, že nikdo nemá právo mu ubližovat a že je správné mluvit o tom, co se stalo. Lidé, kteří dělají takové věci a porušují zákon, musí být potrestáni. Vysvětlit mu, že má právo při výsledku kdykoliv říct „já nevím“ či „nepamatuji se“. Důležité je dítěti zdůraznit povinnost, že musí vypovídat pravdu a nic si nevymýšlet. Celé vysvětlení zákonného poučení dítěti bývá velmi náročné a právě zde se často může uplatnit dětský psycholog. Zda dítě všemu porozumělo, je ověřeno tím způsobem, že by se k tomu mělo být schopno samo vyjádřit (pokud je tedy schopno). Dítě by mělo říci, co si z poučení pamatuje a jak by se u výsledku mělo chovat.²⁰

Poučení dítěte a seznámení s vyslyšchanou událostí v rámci služební praxe by mělo obecně vypadat takto:²¹

„Ahoj, já se jmenuji Šárka Ksandrová a budu provádět tvůj výslech. Budu se tě ptát a ty odpovídat, jak to bylo. Ty se jmenuješ Jan Novák. Teď se spolu nacházíme v dětské výslechové místnosti, sem chodí děti vyprávět, co se stalo, dnes je 20. února 2024 10:00 hodin. Ve vedlejší místnosti se nacházejí přihlížející osoby, které u výsledku musejí být přítomny. Jak se dnes cítíš? Jsi schopen výsledku? Jestli se budeš v průběhu výsledku cítit unaveně nebo by sis chtěl odpočinout, stačí říct a uděláme si přestávku. Víš, proč jsi dnes za mnou přišel? Než mi řekneš, co se ti stalo, musím tě poučit podle trestního řádu. Takto mi to ukládá zákon a je to moje povinnost tě poučit. Dnes jsi vyslyšán ve velmi závažné věci, která se ti měla stát. Musíš mluvit pravdu o všem, co mi tady budeš povídat a na co se tě budu ptát. Nesmíš mi v ničem lhát, říkat jinak, vymýšlet si nebo věc zveličovat. Kdybych něco špatně řekla a neporozuměla ti, co říkáš, tak mě můžeš opravit, nebudu se na tebe zlobit. Také kdybys nějaké otázky neporozuměl, řekneš mi to, já se zeptám jinak. Pokud by sis na některé věci nemohl vzpomenout, tak to raději řekni, že nevíš nebo si nevzpomínáš, není to žádná ostuda. Je to lepší než kdybys lhal. Nesmíš o nikom říkat věci, které nejsou pravda. Nemusíš mluvit o věci, pokud bys svojí výpovědí způsobil potíže blízkému člověku, což je tvůj příbuzný nebo osoba, na které ti záleží. Také nemusíš vypovídat nic špatného o sobě. Vše záleží na tobě. Myslím si, že mi můžeš říct o tom,

18 PJEŠČÁK, J. a kolektiv. Kriminalistika. Praha: Naše vojsko, 1986. 173 s. ISBN 28-079-86.

19 MATIÁŠEK, J., SOUKUP, J., BARTA, B. Psychologie a výslechová praxe. Praha: Orbis, 1968. 22 s. ISBN 11-062-66.

20 GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 200 s. ISBN 80-246-1293-3.

21 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

co se ti stalo, abychom zjistili, jak to všechno bylo, a věděli, co se stalo. Také si myslím, že takové věci se dětem dělat nemají a ten, kdo to udělal, by za to měl být potrestán. Rozumíš tomu všemu, co jsem ti řekla? Můžeš mi to svými slovy vše krátce zopakovat?”²²

Při samotném výsledku využíváme zásady pro kladení otázek dětem. Jedná se o tyto zásady:²³

- před výsledkem dítěte musí předcházet naprosto dokonalá příprava vyslyšajícího, kdy si s největší důkladností promyslí otázky (bere ohled na užití pojmů, na rozumové schopnosti dítěte a formuluje otázky tak, aby neměly sugestivní ráz);
- otázky klade vyslyšající v co nejmenší míře a co nejvíce využívá dětské spontánnosti;
- otázky vyslyšající klade s hlasem bez „vnitřní“ sugesce (dbá na správné zabarvení hlasu) a také nesmí být zřejmé, zda se mu odpověď líbí či nikoli;
- vyslyšající se nespokojí jen s lakonickým dětským výrazem „ano“ nebo „ne“ (v těchto jednoslabičných odpovědích bývá totiž mnoho neurčitého);
- není-li již předpoklad, že dítě může ještě něco podstatného vypovědět, vyslyšající na dítě již více nenaléhá, aby doplnilo nějaký detail, jelikož pak už si dítě většinou vymýšlí.

U dětí nízkého věku je třeba provést výslech co nejdříve, jelikož uchovávají v paměti poznatky jen po určitou dobu. Také musíme zohlednit působení vnějších vlivů na vyslyšchané dítě (např. ovlivnění blízkými osobami). Při výsledku dítěte by se měli respektovat doporučení trvání výsledku u jednotlivých věkových kategorií:²⁴

- dítě ve věku 5–7 let, výslech v trvání okolo 15 minut;
- dítě ve věku 7–10 let, výslech v trvání okolo 20 minut;
- dítě ve věku 10–12 let, výslech v trvání okolo 25 minut;
- dítě ve věku 12–15 let, výslech v trvání okolo 30 minut;
- u mladistvých osob není doba omezována, ale nejpozději po hodině výsledku je třeba udělat přestávku.

Výslech dítěte a jeho úskalí

Samotný výslech dítěte není nikdy rutinní záležitostí. Jestliže je dítě vyslyšcháno jako dospělý, je to způsobeno nedostatečnou zkušeností vyslyšajícího. Je to zapříčiněno tím, že děti vnímají, myslí a mluví jinak než dospělí. Proto výslechové postupy, které fungují u dospělého, nevedou u dětí k dobrým výsledkům. Čím je dítě mladší, tím jsou odlišnosti

²² KSANDROVÁ, Š. *Taktika výsledku dítěte. Diplomová práce (vedoucí Jiří Straus), VŠFS, Praha 2024.*

²³ MATIÁŠEK, J., SOUKUP, J., BARTA, B. *Psychologie a výslechová praxe. Praha: Orbis, 1968. 52–53 s. ISBN 11-062-66.*

²⁴ KONRÁD, Z., NĚMEC, M., NOVOTNÝ, F. *Vybrané otázky teorie a praxe výsledku. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008. 63–64 s. ISBN 978-80-7251-294-2.*

vůči dospělým větší. Při výslechu dětí jsou klíčové tři oblasti pro svědeckou způsobilost a to je vnímání, paměť a řeč.²⁵

Jestliže chce vyslýchající navázat určitou úroveň komunikace s dítětem, je třeba potřeba mnohem více času, úsilí, tolerance a profesionality ze strany vyšetřovatele. Vyšetřovatel musí mít snahu pochopit prostředí, kde dítě vyrůstá a pohybuje se. Také by měl znát hodnoty, které dítě uznává. Dále by měl vyšetřovatel znát slangové výrazy, které dítě užívá, což může při výslechu způsobovat určitou komunikační bariéru.²⁶

Po celou dobu trestního řízení je pro dítě důležitá podpora rodiny a blízkého okolí. Vhodné zacházení s dětskou či mladistvou obětí je nenahraditelná. Vhodného doporučení lze shrnout do následujících bodů:²⁷

- rodina by měla vždy zůstat místem silné emocionální podpory pro viktimizované dítě;
- rodiče by měli cíleně vyhledat informace o dopadu trestného činu na oběť;
- rodiče by měli s dětskou obětí o události mluvit;
- rodiče by měli dítěti umožnit ventilovat jeho pocity;
- rodiče by měli pomoci dítěti zpracovat zážitek do přijatelné vzpomínky;
- v případech přetrvávajících a závažnějších poruch u dítěte vyhledat pomoc odborníka (např. nespavost či nápadné změny chování a požívání).

Výslech dítěte v roli svědka

Dítě vystupující v roli svědka poskytuje svědectví o událostech, které pozorovalo nebo slyšelo. Před realizací výslechu je nezbytné informovat minimálně jednoho z rodičů nebo jiného zákonného zástupce. Výslechu se zúčastní zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo jiná odborně způsobilá osoba (např. pedagog, psycholog). Před zahájením výslechu je svědek poučen adekvátně k jeho věku a mentální vyspělosti. Výpověď dítě sděluje vlastními slovy, bez jazykových úprav. V průběhu výslechu není přípustné vyvíjet na svědka nátlak či jej navádět k nepravdivé výpovědi. Možné traumatizující dopady na dítě mohou být zesíleny reakcemi okolí, případně nadměrným dotazováním na okolnosti události.²⁸

Výslech dítěte v roli poškozeného

Dítě jako poškozený poskytuje výpověď o skutku, který mu byl způsoben pachatelem, včetně informací o případně odcizených nebo zničených věcích. Při výslechu je důležitá podpora rodičů nebo jiné blízké osoby, která poškozenému poskytuje důvěru a oporu. Stresující faktory mohou zahrnovat nejen samotný trestný čin, ale také výslech, zejména pokud je pachatel z okruhu rodiny. Při výslechu poškozeného dítěte je povinná účast orgánu

25 ČÍRTKOVÁ, L. *Výslech dítěte a jeho úskalí*. 1. Právo a rodina. 3/2010. 9-10 s. ISSN 1212-866X.

26 GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 196 s. ISBN 80-246-1293-3.

27 ČÍRTKOVÁ, L. *Dítě jako oběť trestného činu*. Právo a rodina. 5/2005. 16 s. ISSN 1212-866X.

28 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

sociálně-právní ochrany dětí, pedagogického nebo psychologického odborníka a dalších osob dle platných právních předpisů. Policista provádějící výslech musí mít odpovídající kvalifikaci a zkušenosti s výslechem dětí. Výslech dítěte poškozeného trestným činem by měl být proveden pouze jednou a měl by být zaznamenán audiovizuálně. Většinou probíhá ve specializovaných výslechových místnostech, aby byla minimalizována sekundární viktimizace dítěte. Výpověď dítěte má klíčový význam pro možné potrestání pachatele a prevenci opakování protiprávního jednání.

Výslech dítěte v roli pachatele

V souladu se zákonem o soudnictví ve věcech mládeže se pachatel rozděluje dle věku:²⁹

- dítě mladší 15 let (neodpovědné za trestné činy, přičemž spáchaný skutek je klasifikován jako „čin jinak trestný“),
- mladistvý ve věku 15-18 let (trestně odpovědný za „provinění“).

Výslech dětského pachatele provádějí příslušné orgány za účasti kurátora pro mládež. Dítě je poučeno způsobem odpovídajícím jeho věku. O výslechu jsou vyrozuměni rodiče nebo zákonní zástupci, pokud toto není možné, je záznam o vyrozumění pořízen do protokolu. Po novelizaci ZSVM (od 1. července 2024) je při výslechu dítěte povinná účast právního zástupce.

Mladistvý pachatel podléhá specifickému režimu trestního řízení, přičemž zásadou je minimalizace negativního dopadu na jeho budoucí vývoj. Při rozhodování se zohledňuje rodinné a sociální zázemí, pedagogicko-psychologické posudky a okolnosti páčání protiprávního jednání. K nejčastějším příčinám patří dysfunkční rodinné vztahy, negativní vrstevnické vlivy a absence sociálně-preventivních opatření. Výslech mladistvého je prováděn s ohledem na jeho osobnost a za přítomnosti obhájce, kterého si zvolí sám, jeho zákonný zástupce, nebo jej určí soud. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je u výslechu přítomen obligatorně.

Výslech dítěte ve specializované výslechové místnosti

Provádění výslechů ve specializovaných výslechových místnostech je především určen pro výslechy dětí, které se staly obětí či svědkem závažné trestné činnosti, zejména mravnostního charakteru. Místnosti jsou ale dále využívány i u dalších zvláště zranitelných obětí, které jsou vymezeny v zákoně o obětech trestných činů (zákon č. 45/2013 Sb.). Jedná se například o oběti znásilnění a domácího násilí, seniory nebo handicapované osoby. Tyto místnosti se zásadně odlišují od tradičních policejních kanceláří a to v jejich vybavení. Důvodem k jejich vybudování je, aby se oběť či svědek závažné trestné činnosti dále nepoškozoval, a došlo tak ke zmírnění možnosti vzniku sekundární viktimizace. Vedení výslechu v takovéto místnosti usnadní kontakt vyslýchaného s policií a ochrání ho před nepříjemnými zážitky způsobenými standardním prostředím policejního pracoviště. Výslechy provádějí proškolení policisté a od roku 2013 je realizováno odborné vzdělávání pro policisty – specialisty pracující s dětmi a mládeží. Toto proškolení je zaměřeno na

²⁹ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Ustanovení § 2.

výslech zvláště zranitelných obětí ve specializované výslechové místnosti. Policisté mají také k dispozici metodiky pro výslech dětského svědka, používání demonstračních pomůcek a výslechy zvláště zranitelných obětí.³⁰

Před výslechem je nutné, aby se vyslýchající policista vždy na provedení tohoto úkonu řádně a pečlivě připravil, vše si rozmyslel, naplánoval a profesionálně zorganizoval. Výslech je totiž často jediným prostředkem k získání důkazů a tím i objasnění vyšetřované události. Průběh výslechu ovlivňuje i samostatná osobnost policejního orgánu. Proto celý průběh výslechu ovlivňuje chování, vystupování, verbální i neverbální projevy, ale i oblečení vyslýchajícího. Také je potřeba se zaměřit na jednání s rodiči. Proto profesionální příprava výslechu obsahuje:³¹

- nastudování spisového materiálu;
- získání informací k osobnosti vyslýchané osoby;
- příprava scénáře výslechu;
- příprava specializované výslechové místnosti na provedení konkrétního výslechu;
- výběr zúčastněných osob;
- dodržení všech právních, kriminalistických a psychologických zásad;
- vhodné zakončení výslechu – navodit vhodnou a zklidňující atmosféru;
- ohodnotit výslech a dítě pochválit;
- upozornit, že bude proveden přepis nahrávky, který bude předložen k podpisu, tedy i vyslýchanému dítěti (pokud umí číst a psát);
- případně umožnit rozhovor vyslýchaného s klinickým psychologem, který bude provádět znalecký posudek;
- při provádění úkonů nezapomínat na rodiče.

Pro výslech dětské oběti není příliš významné, jakého pohlaví je vyslýchající. Důležitý je přístup vyslýchajícího a to má rozhodující vliv na průběh výslechu. Ale platí zásada, že dítě má větší strach z toho pohlaví, kterým bylo zneužito. Avšak pohlaví vyslýchajícího není rozhodující pro kvalitní provedení výslechu. Rozhodující je vzhled vyslýchajícího, proto by vyslýchající neměl mít fyzickou podobu pachatele. Vyslýchající by měl vždy postupovat trpělivě, s pochopením, a empatií. Jestliže má dítě potřebu se vyplakat, nemělo by se mu v tom bránit. Před výslechem dětské oběti se doporučuje získat informace o dítěti, kdy je vhodné nejdříve vyslechnout dospělé zúčastněné osoby (např. rodiče, učitele, trenéra apod.). To vyslýchajícímu pomůže získat dostatek informací o dítěti a tím mu umožní snáze a přesvědčivěji navodit u dítěte dojem, že on už vše ví, že je informován o tom, co se stalo. V takovémto případě dítě vypovídá zpravidla ochotněji.³²

Při výslechu osoby mladší 15 let je důležité vždy vyhodnotit informace k osobě vyslýchajícího dítěte (věk, pohlaví i zkušenosti, vhodné místo a čas k výslechu či přítomnost

30 MINISTERSTVO VNITRA. *Prevence kriminality v České republice. Speciální výslechové místnosti* [online]. © 2023 [cit. 29.12.2023]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/specialni-vyslechove-mistnosti/>>.

31 KOLÁŘOVÁ, A. *Specializační kurz pro policisty s profesní specializací. Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 11-12.

32 ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 330 s. *ISBN 80-86473-86-4*.

zúčastněných osob). Výslech je totiž pro dítě (zejména poškozené) mnohdy nejintimnější záležitostí a každý účastník prožívá zvýšenou psychickou zátěž (intenzivní emoční napětí). Je dobré vědět, čeho se dítě bojí, co je mu nepříjemné a v jakém prostředí žije. Vyslýchající by si měl připravit a promyslet, jak s dítětem naváže kontakt a pozitivně ho namotivuje. Důležité je před každým výslechem dítě poučit a to s ohledem na vyslýchané dítě, kdy se musí zohlednit jeho věk, mentální úroveň dítěte tak, aby poučení bylo srozumitelné a pochopitelné. Dále by si měl vyslýchající připravit doplňující otázky a průběh ukončení celého výslechu. Výslech dítěte má být co do obsahu vyčerpávající, aby nemusel být opakován, jelikož opakování výslechu je nejčastější chybou trestního řízení. Proto by si vyslýchající měl dát pozor při rozhovoru s dítětem na tyto uvedené skutečnosti:³³

- formulování otázek v jednoduchých větách (v jedné větě jedna otázka);
- použití slovní zásoby dítěte (neučit ho nová slova);
- použití slov a slovní obraty srozumitelné dítěti (nepoužívat abstraktní pojmy);
- s dítětem si předem vyjasnit specifický význam slov užívaný dítětem a ty používat (např. název pro pohlavní orgány);
- nepoužívat otázky se zápory (např. „nebylo to tak, že“);
- nepoužívat návodné otázky (např. „sahal ti někam“);
- použití otázek s otevřeným koncem (tzv. doplňující otázky, ale nikoliv návodné);
- nepoužívat otázky, při nichž by dítě mohlo pociťovat hrozbu či hanbu;
- při kladení otázek nespěchat a nechat dítě, aby odpověď dokončilo (ujistit se);
- při výslechu dítěte nehodnotit jeho popisovanou událost z morálních hledisek;
- nekritizovat jednání dítěte – rady možné pouze pozitivní formou (až na závěr výslechu);
- jakmile je dítě starší 15 let, tak mu zásadně vykat.

Při provádění výslechu dětí je vždy nezbytná míra přizpůsobení se a trpělivosti. Je potřeba dítě zaujmout a správně s ním jednat. Důležité je mít neustále na paměti, že při výslechu dítěte nesmíme opomenout na sugesci (děti mají větší schopnost automatického přijímání cizích názorů za své a převádějí si je do vlastního chování). Ale stejně jak u dospělého člověka má dětská výpověď stejnou váhu. Dokonce dítě je lépe schopno vypovídat o detailech a podrobnostech, na které se dospělý člověk nezaměří a přehlíží je. Při výslechu dítěte je potřeba si dát pozor na tyto chyby:³⁴

- **litování** - snižuje sebevědomí a vlastní hodnotu oběti (např. „to je hrozné, co se ti stalo“);
- **utěšování** - vyvolání pocitu nepochopení (např. „uvidíš, to bude dobré“);
- **plané sliby** (např. „police násilníka chytí a potrestáme ho“);
- **použití cizích slov** - dítě jim nerozumí a neví, jak má odpovědět;
- **obviňování a vyčítání** - vzniká pocit viny a vyslýchané dítě se uzavírá nebo brání – následně dojde k nedůvěře a vyslýchající nenaváže kontakt s obětí (např. „proč už jsi to dávno neřekla a nechala si to líbit“);

33 KOLÁŘOVÁ, A. *Specializační kurz pro policisty s profesní specializací. Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 12-13.

34 KOLÁŘOVÁ, A. *Specializační kurz pro policisty s profesní specializací. Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S 14.

- **zvýšení hlasu a mentorování** - dítě se zalekne a přestane komunikovat;
- **pseudodiagnostický komentář** - v dítěti může vyvolat panický strach (např. „to zní hrozně, co říkáš“);
- **patologizování projevů vyslychaného** - dochází ke zvýšení nízkému sebehodnocení vyslychajícího a k prohlubování pocitu viny (např. „jak ses zachovala, to ale není normální“).

Obr. 2: Specializovaná výslechová místnost v budově Police ČR v Berouně (zdroj autor)

Průběh výslechu dítěte za pomoci demonstračních pomůcek

Demonstrační pomůcky je vhodné používat zejména ve specializované výslechové místnosti, kdy jejich použitím zjistíme detaily a dokreslení slovní výpovědi. Měly by být využity jen tehdy, jestliže vyslychaná osoba má problémy s popisem své výpovědi či vyjadřováním a vyslychajícímu se nedaří navázat dobrý verbální kontakt (např. dítě nemluví či reaguje pouze jednoslovně, jen šeptá, špatně či nesrozumitelně vyslovuje nebo pouze reaguje jednoslovně). Také se tyto loutky využívají u dítěte, které nemluví dobře česky, v těchto případech je vhodné zvážit i využití tlumočníka. Tyto pomůcky by měla užívat pouze vyslychající osoba, která je vyškolená v jejich použití, jinak u vyslychané osoby hrozí i sekundární viktimizace.³⁵

³⁵ PROCHÁZKOVÁ, J. *Metodika používání demonstračních loutek při výslechu dětských obětí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 8.

Česká republika začala demonstrační pomůcky používat v roce 1995, a to na základě spolupráce s odborníky v zahraničí. Zpočátku výroba těchto demonstračních pomůcek probíhala bez nějakých standardů, ale byly vždy tvořeny ze čtyř loutek (holka, kluk a dospělé osoby – muž a žena). Velikost těchto postavíček je okolo 80 cm a jejich výroba je průmyslově chráněna. Z počátku práce s těmito loutkami byla založena na empirických zkušenostech a od zkušeností vyslychající osoby. V současné době jsou policisté proškolení v jejich využívání. V jejich používání se mezi odborníky vedou diskuze o jejich použitelnosti či nepoužitelnosti při výslechu (jedná se např. o psychology, lékaře – pediatri, ale i o advokáty a soudce). Jedni jsou velcí zastánci a druzí jsou zásadní odpůrci.³⁶

V současné době již demonstrační pomůcky zobrazují celou rodinu obou pohlaví všech věkových struktur (dítě, rodič a prarodič). Tyto loutky mají oblečení navržené tak, aby se dalo snadno svléknout. Každá loutka má zobrazeny pohlavní genitálie (vytvořeny i otvory) a dospělí mají i sekundární pohlavní znaky (prsa a ochlupení). Při jejich používání je důležité dbát na to, aby demonstrační loutky byly vždy v pořádku a bez poškození. Zejména aby nebyly špinavé, neměly potrhane oblečení a nechyběly jim různé části (např. utržené oko).³⁷

Proto jsou demonstrační pomůcky svým zpracováním a variabilním možnostem velmi vhodnou pomůckou pro vyšetřování dětí (zejména mladších), které se staly obětí pohlavního zneužívání, znásilnění apod. Vyslýchané dítě může na loutkách projektivním způsobem demonstrovat různé sexuální praktiky bez nebezpečí další traumatizace dítěte (dítě nemusí podrobně popisovat zažitou událost). Díky tomu jsou tyto demonstrační pomůcky využitelné pro další oběti, které mají nějaký handicap (např. mentálně postižené nebo hluchoněmé). Také se dále využívají při navazování kontaktu s dospělými ženami, které se staly obětí sexuálního trestného činu. Jejich prožitý šok nebo ostych jim brání o prožitých okolnostech mluvit.³⁸

36 PROCHÁZKOVÁ, J. *Metodika používání demonstračních loutek při výslechu dětských obětí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 5-6.

37 PROCHÁZKOVÁ, J. *Metodika používání demonstračních loutek při výslechu dětských obětí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 9.

38 WEIS, J. a kolektiv. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada Publishing, 2005. 53 s. *ISBN 80-247-0929-5*.

Obr. 3: demonstrační pomůcky „Jája a Pája“ (zdroj autor)

Obr. 4: demonstrační pomůcky „celá rodina“ (zdroj autor)

Výslech dítěte ovlivňuje řada faktorů, jak na straně dítěte, tak na straně vyslýchající osoby. Také prostředí má značný vliv na výslech dítěte. U dítěte jde hlavně o jeho aktuální psychický stav (je důležité mu vytvořit atmosféru důvěry a bezpečí) a na straně vyslýchající osoby jde především o znalosti, zkušenosti, ale také i osobnostní vlastnosti.

Před samotným výslechem je důležitá zejména příprava otázek a jejich pořadí (aby vyslýchající získal informace, které jsou důležité pro trestní řízení), příprava demonstračních pomůcek, zvažování jak navázat kontakt s dítětem a jeho motivace, aby vypovíдалo. Také je potřeba zajistit prostor pro osoby, které jsou nutné při výpovědi dítěte (např. soudce, státní zástupce, psycholog a další). Následuje vlastní výslech a dokumentace výslechu. Na závěr se vyhodnotí průběh a získané informace od dítěte.³⁹

Před samotným výslechem dítěte je důležité se dítěti představit a to včetně podáním ruky (může navodit pocit důvěry, ale u některých dětí to může naopak podnítit nedůvěru a zvýšit tak stres – odhadneme podle povahy dítěte). Dítěti do 15 let tykáme (jedná se většinou o děti, které ještě neukončily základní školní docházku) a poté již dítěti vykáme (mladistvému). Před výslechem musíme dítě řádně poučit o jeho právech, ale pouční volíme takové, které je vhodné k jeho věku. Na začátku výslechu se vyslýchající s dítětem seznamuje, kdy mu klade zklidňující otázky, na které dítě zná dobře odpověď např. „*Chodíš do školky/školy?*“ nebo „*Máš ve škole/škole kamarády?*“ Tím zjistíme, zda se dítě orientuje v čase, v rodině nebo ve společnosti vrstevníků. Při kladení otázek je nejvhodnější používat otevřené otázky nebo užívání nedokončených vět, což dítěti dá možnost na doplnění. Není zejména vhodné používat slovíčko „*proč*“ (na tuto otázku neumí odpovědět ani dospělý jedinec), ale využívat slova jako „*jak*“ nebo „*co*“. Vyslýchající by měl průběžně shrnovat dosud vypovězené a opakovat klíčová slova nebo slovní spojení, které dítě užilo samo při výpovědi, což znamená dítěti po celou dobu výslechu naslouchat a pozorovat jeho projevy (např. neklid, kousání nehtů, tiky apod.). Jakmile dojde k přechodu od verbální výpovědi k demonstračním pomůckám (je dobré je mít někde po ruce, ale ne na očích dítěti – není to hračka), je třeba ze strany vyslýchajícího uvést např. „*Potřeboval/a bych tomu lépe rozumět. Můžeš mi to prosím ukázat?*“ nebo „*Rozumím, že se ti o tom špatně mluví. Můžeš mi to tedy prosím ukázat?*“. Jako první postavu ukážeme dítěti vždy postavu stejného pohlaví jako je dítě samotné. Vyslýchající dítěti vysvětlí, že se dá oblečení i sundat, ale vždy dítě oblečení svléká samo a vyslýchající mu případně může pomoci. Při tomto je potřeba sledovat, jaké má dítě reakce na svléknutou pomůcku a to zejména při pohledu na genitálie. U malých dětí je třeba zjistit, zda umí pojmenovat jednotlivé části těla, kdy vyslýchající může zvolit více variant otázek a to např. „*Ukaž, kde je hlava..., břicho..., zadeček... a tomu tady říkáš jak?*“ (a ukáže se prstem na genitálie) nebo „*Tohle je...?*“ Jakmile dítě pojmenuje loutku svého pohlaví, je vhodné mu podat loutku opačného pohlaví. Opět dítě necháme loutku svléknout a necháme ho pojmenovat části těla včetně genitálií. Je nutné akceptovat označené názvy genitálií (bez známek údivu, smíchu nebo pohoršení). Nikdy dítě neopravujeme v jeho výrazech a je nutné přijmout jeho výraz (výslech není sexuální výchova). U adolescentů již není třeba nutná identifikace loutky, ale je třeba jim říct, že „*Tato slečna/kluk bys mohla být ty/vy. Ukaž mi, prosím, co se ti stalo.*“ Po předvedení loutek a toho, co se dítěti stalo, dají se na stůl ostatní oblečené loutky. Dítě požádáme,

39 PROCHÁZKOVÁ J. Metodika používání demonstračních loutek při výslechu dětských obětí. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 13.

aby vybralo tu postavu, s kterou tuto situaci či situace zažilo. Akceptujeme výběr loutky, kterou si dítě vybralo (vidí starší osobu jako starou, proto může vybrat jako pachatele loutku staršího muže, ačkoliv se jedná třeba o bratra nebo to může být naopak). Jestliže ale vyslyšající vidí, že vybraná loutka je značně jiná než by měl pachatel být, může mu nabídnout možnost opravy např. „Dobře a podívej se ještě jednou, jestli tady není nějaká figurka (ne panenka!!!), která by byla možná lepší...“ Tuto možnost nabídneme jen jednou, a pokud dítě trvá na svém výběru, neopravujeme ho a přijmeme jeho volbu. Jakmile si dítě vybere, sklídí se zbylé pomůcky, tudíž zůstane jen postavička dítěte a pachatele. Jsou ale i případy s více pachateli, a když toto zjistíme, loutky opět vyložíme na stůl a dáme dítěti zvolit další účastníky. Nejdříve ale při dotazování je významné začít s jednou loutkou pachatele, kdy se následně vyslyšající dítěte dotazuje např. „Ukaž, co bylo. Ukaž, jak to bylo. Ukaž, kam ti sahal? Jak to dělal? Co jsi měl/a na sobě?“ Také lze použít otevřené a variabilně formulované otázky např. „Stál nebo ležel, nebo...? Říkáš, že byl oblečený, co měl na sobě? Nevím, jestli jsem tomu dobře porozuměl/a, můžeš mi to, prosím, ukázat ještě jednou?“ Je ale důležité mít na paměti, že se vyslyšající nesmí ptát návodně! Rozhodně nepoužívat otázky např. „Tak stál, nebo ležel?“, protože u dítěte je vyšší sugestibilita a odpoví často výrazem, které slyšelo na konci, tudíž „ležel“, ač to nemusí být pravda. Dále dítěti můžeme pomoci s manipulací loutek, ale vždy loutky nastavíme podle pokynu dítěte, a ujišťujeme se, zda je to správně pomocí otázek např. „Můžeš ti pomoci, třeba podržet... Bylo to tak...?“ Ale nikdy by vyslyšající neměl převzít iniciativu a předvádět situace s pomůckami podle svých představ. Předškolním dětem můžeme celou situaci navodit jako hru např. „Zahrajeme si tady s nimi takové divadlo, jak to bylo... takže ty jsi byl/a... a on/děda/táta...“ Děti jsou hravé a kreativní, tudíž můžeme využít toho, že si některé věci představí např. „Tohle je jako postel/vana a ty jsi v ní“. Vyslyšající dá loutky do polohy, kterou dítě určilo, a pro jistotu se zeptáme, zda je to tak správně, např. „Je to tak správně? Bylo to tak?“ (případně opravíme podle pokynů dítěte). Poté se vyslyšající dále dítěte dotazuje, např. „A jak to bylo dál?... Ukaž.“ Nakonec se vyslyšající dítěte zeptá „Ještě něco bylo?...“ a v případě, že dítě uvede, že je to již vše (a přihlížející nemají žádné další doplňující otázky), sklídí se metodické pomůcky a dítěti nezapomeneme říct „děkuji“. Dítě při výsledku vyslyšající podporuje a chválí slovy např. „Ty jsi ale šikovný/á, ty jsi šikulka...“, ale nepřechvalujeme, může to u dětí vzbudit ostražitost a nedůvěru.⁴⁰

Správná protokolace zajišťuje, že vyslyšající použije správné kroky ke zjištění optimálních informací. Zde je uveden souhrn důležitých kroků, který by měl vyslyšající použít při výsledku dítěte ve specializované výslechové místnosti za pomoci demonstračních pomůcek:⁴¹

- správně se dítěti představit;
- rozvíjení vztahu vyslyšajícího s dítětem;
- stanovení účelu rozboru;
- ujistit se, zda je dítě ochotno hovořit s vyslyšajícím;
- ujistit se, zda dítě rozumí poučení a pokládaným otázkám;

40 PROCHÁZKOVÁ, J. *Metodika používání demonstračních loutek při výsledku dětských obětí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 13-22.

41 GORDON, N.J., FLEISHER, W.L. *Effective Interviewing and Interrogation Techniques*. 3. vyd. Elsevier Science & Technology, 2010. 213 s. ISBN 9780123819864.

- ujistit se, zda dítě zná rozdíl mezi lhaním a říkáním pravdy;
- ujistit se, zda dítě rozumí tomu, že mohou vyslyšajícího opravit, pokud mají pocit, že vyslyšající říká něco, co není pravda;
- používat otázky, které neovlivňují kvalitu a přesnost výsledku.

Závěr

V našem příspěvku jsme se snažili uvést konkrétní aspekty výsledku dítěte. Výslech dítěte v trestním řízení přináší specifické výzvy, které vyžadují od policistů zvláštní přístup a důkladnou přípravu. Klíčovými aspekty jsou dětská sugestibilita, emoční labilita a sklony k fantazii, což může ovlivnit přesnost jejich výpovědí.

Při výslechu dítěte se může policista setkat s různými překážkami, které musí překonávat a musí přistupovat při jeho výslechu jinak než k dospělému jedinci. Zejména si dát pozor na dětskou sugestibilitu. Tím policisté čelí náročnější výzvě a musí se s těmito obtížemi vyrovnat. Těmto překážkám se dá předejít a to řádným proškolením policistů, kteří provádějí výslechy dětí či mladistvých osob.

Správná taktika výsledku vyžaduje zkušeného vyšetřovatele, který umí dítěti situaci adekvátně vysvětlit a přizpůsobit otázky jeho rozumovým schopnostem. V situaci prověřování provádějí výslech i operativci. Výslech by měl být proveden co nejdříve a s ohledem na psychický stav dítěte. Důležitá je také podpora rodiny a profesionální přístup, aby se minimalizovaly traumatické dopady na dítě.

Celkově je výslech dítěte náročný proces, který vyžaduje speciální přístup, důkladnou přípravu a zkušenost vyslyšajícího, aby bylo zajištěno, že dítě může vypovídat otevřeně a pravdivě, a zároveň aby bylo chráněno před dalšími traumatizujícími zkušenostmi.

Literatura

APAV - Associação Portuguesa de Apoio à Vítima. *Project Victims in Europe*. European Commission – Directorate-General Justice, Freedom and Security. 2009. 49-50 s. ISBN 978-972-8852-27-6.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 314-315 s. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha: EUROUNION, 1998. 205-206 s. ISBN 80-85858-70-3.

ČÍRTKOVÁ, L. *Výslech dítěte a jeho úskalí*. 1. Právo a rodina. 3/2010. 9-10 s. ISSN 1212-866X.

ČÍRTKOVÁ, L. *Dítě jako oběť trestného činu*. Právo a rodina. 5/2005. 16 s. ISSN 1212-866X.

FELD, B.C. *Kids, Cops, and Confessions : Inside the Interrogation Room*. New York: University Press, 2012. 46 s. ISBN 9780814727775

GILLERNOVÁ I., H. BOUKALOVÁ a kolektiv. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2006. 180 s. ISBN 80-246-1293-3.

- GORDON, N.J. and W.L. FLEISHER. *Effective Interviewing and Interrogation Techniques*. 3. vyd. Elsevier Science & Technology, 2010. 213 s. ISBN 9780123819864.
- GRÍVNA, T., P. ŠÁMAL, H. VÁLKOVÁ a kol. *Oběti trestných činů*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 126.
- HAYES, N. *Aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-807-4.
- KARTUSOVÁ, D. *Speciální výslechové místnosti* [online]. © EPRAVO.CZ, a.s. 1999-2024 [cit. 1.1.2024]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/specialni-vyslechove-mistnosti-117320.html#:~:text=V%20sou%C4%8Dasn%C3%A9%20dob%C4%9B%20jsou%20speci%C3%A1ln%C3%AD%20v%C3%BDslechov%C3%A9%20m%C3%ADstnosti%20vyu%C5%BE%C3%ADv%C3%A1ny,roce%202004%2C%20a%20to%20v%20Praze%20a%20Ostrav%C4%9B>>. ISSN 1213-189X.
- KOLÁŘOVÁ, A. *Specializační kurz pro policisty s profesní specializací. Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. S. 11-12.
- KONRÁD, Z., M. NĚMEC a F. NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008. 63-64 s. ISBN 978-80-7251-294-2.
- KONRÁD, Z., V. PORADA, J. STRAUS a J. SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 57 s. ISBN 978-80-7380-859-4.
- KSANDROVÁ, Š. *Taktika výslechu dítěte*. Diplomová práce (vedoucí Jiří Straus), VŠFS, Praha 2024.
- MATÍÁŠEK, J., J. SOUKUP a B. BÁRTA. *Psychologie a výslechová praxe*. Praha: Orbis, 1968. 22 s. ISBN 11-062-66.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Prevence kriminality v České republice. Speciální výslechové místnosti* [online]. © 2023 [cit. 29.12.2023]. Dostupné z: <<https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/specialni-vyslechove-mistnosti/>>.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Prevence kriminality v České republice. Speciální výslechové místnosti* [online]. © 2023 [cit. 08.01.2024]. Dostupné z: <<https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2022/02/evidencni-list-2021.pdf>>.
- MUSIL J., Z. KONRÁD a J. SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001. 476 s. ISBN 80-7179-362-0.
- NĚMEC, M. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. 7 s. ISBN 80-7251-141-6.
- NETÍK, K., D. NETÍKOVÁ a S. HÁJEK. *Psychologie v právu. Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, 11 s. ISBN 80-7179-177-6.
- PJEŠČÁK, J. a kolektiv. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1986. 160 s. ISBN 28-079-86.
- POLIŠENSKÁ, V. a J. STRAUS. *Kriminalistická psychologie pro pracovníky policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023, 164 s, ISBN 978-80-7380-923-2.
- PORADA V., P. POLÁK a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 227 s. ISBN 978-80-7380-558-6.
- PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. S. 168-169. ISBN 978-80-7380-042-0.
- PROCHÁZKOVÁ, J. *Metodika používání demonstračních loutek při výslechu dětských obětí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015.

STROLENÝ, P. Přípustnost či nepřípustnost opakovaného výsledku osoby mladší patnácti let. Kriminalistický sborník. Roč. XXII. č. 12. Praha: Naše vojsko, 1978, s. 750-751.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád*, 7. vydání, Praha C.H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0.

WEIS, J. a kolektiv. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada Publishing, 2005. 53 s. ISBN 80-247-0929-5.

Zákon č. 141/1961 Sb., o *trestním řízení soudním (trestní řád)*.

Zákon č. 45/2013 Sb., o *obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)*.

Zákon č. 218/2003 Sb., o *soudnictví ve věcech mládeže*. Ustanovení § 2.

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Ustanovení § 126.

§ 20 odst. 3 zákona č. 45/2013 Sb., o *obětech trestných činů* a § 102 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., *trestní řád*.